

St. Leszczyki & T. Ligenski: Polen: Land, Volk, Wirtschaft in Stichworten.

Verlag Ferdinand Hirt, Wien cop. 1977. 160 s., 14 fig., 31 tab., 1 kort. 19 cm. DM 18,60.

Bøgerne er, som de øvrige i serien udkomne, gode at hente oplysninger fra. De er begge på det nærmeste udtømmende med hensyn til geografiske stikord, men karakteristisk nok indeholder bogen om Polen tillige en række historiske og kulturelle stikord. På mange områder er det interessant at sammenligne de to lande, som f.eks. ejendomsforholdene i landbruget (80% privat ejet i Polen, 3,3% i DDR). Ved at sammenligne landbruget i de to lande støder man på det mærkelige, at hkg. i Polen benævnes q i DDR dt. Begge bøger indeholder gode naturgeografiske og regionalgeografiske afsnit, men i bogen om DDR er det forbavsende godt lykkedes at komme uden om alt, hvad der har noget med BRD at gøre.

På to områder er de to bøger ret forskellige: Kortmaterialet er både mere omfattende og bedre i bogen om Polen (særlig fortræffeligt til undervisningsbrug er kortbilaget over erhvervsforholdene. Historisk er kortet over landbrugets ejendomsstruktur meget spændende især ved en sammenligning med politiske Europa-kort fra før 1914 og før 1939). Det andet er, at bogen om DDR indeholder grafer, der viser den procentiske sammensætning af industrien i de forskellige distrikter, men desværre er de lidt vanskelige at sammenligne dels på grund af placeringen i bogen, dels på grund af indbyrdes forskel i industrigrupperingen. — I bogen om Polen s. 37 tabel 5, savner man arealangivelser for årene 1921, 31, 39 og 46, men man glæder sig over kortet over de centrale dele af Warszawa, og undrer sig ikke over, at et lignende kort over Berlin må savnes.

S.B. Böcher

C.G. Best & H.J. de Blij: African Survey. John Wiley & Sons Ltd. New York 1977. XI, 626 s., talr. fig., fotos og tab., 26 cm. 12,00 Pund.

I forordet gør forfatterne opmærksom på, at bogen skyldes den stigende interesse for Afrika i USA og specielt for de politiske forhold i denne verdensdel. Dette gør sig gældende både i de almene afsnit og de regionale. Med andre ord, hvis man ønsker en Afrika-geografi med politisk orientering, kan bogen anbefales som interessant og velskrevet, men man må

ikke være blind for, at den er skrevet af amerikanere først og fremmest for et amerikansk publikum. Stort set synes bogens forfattere neutrale ved behandlingen af dubiose problemer, men det er ikke altid lige gennemskueligt. F.eks. står der om den sydafrikanske regerings stilling til Namibia, at den finder forholdene psykologisk tilfredsstillende, politisk ønskværdige og strategisk sikre. Dette er vel rigtigt, men forfatterens stilling er ikke klar. Det samme kan siges om forholdet til Namibias diamantzone, hvor adgang er forbudt. Den benyttede og citerede litteratur er næsten helt amerikansk eller engelsk, og i hvert fald skrevet på disse sprog.

Kortfigurene har ikke helt ens signaturer, og nogle af dem er ikke helt gennemredigerede, f.eks. fig. 1, 5 Sydpol hvornår? Fig. 4,1 viser nok, hvad den nye verden har fået fra Afrika, men ikke det omvendte, fig. 16.1 og 20.4.7 har jernbanesignaturer som veje, fig. 24.1 fysisk kort over Østafrika, er dårligt, Rift Valley ses ikke.

Nogle af kapiteloverskrifterne er uforståelige eller urimelige: »Ghana, an african epitome«, »Sierra Leone, progress in poverty«, »Liberia: the price of self-government«, »Angola, the rise of the insurgent state«, »South Africa: the Challenge of separate development«, »Somalia: Irredentation in the 'Horn'«. *S.B. Böcher*

M. Abdel-Kader Hatem: Land of the Arabs.

Longman Group Ltd. London 1977. 323 s., talr. fotos, 25 cm. 15,00 Pund.

De Arabiske Stater er her opfattet som en geografisk region, der bindes sammen af fælles kulturarv, i hvilken kunstvandingsagerbruget er et af de vigtigste elementer. Forfatteren, der har en fremtrædende position i ægyptisk administration, kalder sig professionel informator og har med denne bog ønsket at fortælle Verden, at de arabiske lande er mere end olie og ubeboelige ørkener. Staterne beskrives i hver et kapitel, begyndende med Ægypten (der fylder 1/4 af bogen) og sluttende med Somali. Problemet med Israels placering i regionen er løst ved at beskrive det under Palæstina, og dette afsnit er det eneste, der røber forfatterens politiske engagement.

Hovedvægten ligger på landbruget, dets organisation og produktion, og naturligvis dominerer kunstvandings fremstillingen. Tilsammen fås en fortrinlig oversigt

over landbrugstyper og kunstvandingsformer — primitive og store projekter. Bogen er fint illustreret med både sort-hvide og farvefotos.

Ruth Helkiær Jensen

Anthony Lemon: Apartheid. A geography of separation.

Saxon House, Teakfield Ltd. Farnborough, England 1976. 264 s., 123 illustrationer. 24 cm. 7,95 Pund.

En særdeles interessant bog om befolkningens udvikling i Sydafrika, men noget vanskelig at læse. I 1904 var der 5 mio. mennesker, i 1970 21½ mio., deraf 15 mio. sorte sydafrikanere. 3 3/4 mio. hvide, 2 mio. farvede og godt ½ mio. asiater. I 1974 var den afrikanske del på ca. 18 mio. Det europæiske bidrag var hovedsagelig hollændere og englændere. Man får i denne bog en meget omhyggelig, detaljeret redegørelse for udviklingen i perioden fra 1652 til i dag med en behandling af racemæssige, religiøse og økonomiske forhold i hele det sydafrikanske område. Hvert kapitel slutter med en bibliografi med tyngdepunktet i den helt moderne litteratur, hovedsagelig efter 1970. Talmaterialet er stort, og oplysningerne er ofte meget fyldige. Det er et meget vigtigt værk om en afrikansk region. *Niels Nielsen*

A. Kolb: East Asia.

China, Japan, Korea, Vietnam. Geography of a Cultural Region. Methuen & Co. Ltd. London 1977. XVI, 591 s., 25 farvekort, 25 sort-hvide kort, 62 tabeller. 25 cm. 6,00 Pund.

Kolbs enorme arbejde »Ostasien« fra 1963 (anmeldt 1963 i Geografisk Tidsskrift, vol. 62) foreligger nu i engelsk oversættelse og fås fra 1977 i paperback. Der er foretaget en vis ajourføring og en suppleringsring, men i det hele fremtræder bogen med indhold som i den oprindelige udgave. Det er en fortræffelig ting, at et så vigtigt arbejde i den ret sparsomme, recente geografiske litteratur nu er gjort tilgængeligt for engelsk-læsende og til en så rimelig pris. *Sofus Christiansen*

I.M. Powell: Mirrors of the New World.

Images and image-makers in the settlement process. Studies in historical geography. Wm. Dawson & Sons Ltd. Folkestone 1977. 207 s., 17 fig., 22 cm. 7,00 Pund.

Kulturgeografi undergår i disse år en filosofisk og metodologisk nyvurdering med

vægt på humanistiske perspektiver. Denne bog anvender sådanne synspunkter på de europæiske udvandreres bosættelse i Den nye Verden (Nordamerika, Australien og New Zealand) i en samling emnestudier over den europæiske kulturbaggrunds betydning for udformningen af dem.

Indvandrerne medbragte forestillinger var betinget af deres holdninger, værdibegreber og information. De var stort set socialt konservative, flygtede i protest mod industrialismen og havde en romantisk forventning om Den nye Verden som et Arkadien (stimuleret af propagandakampagner). Men udvandringsperioden falder også sammen med en magtfuld rationalisme i Europa, der så kolonisationen som en fuldendelse af menneskets overlegne herredømme på Jorden. Forestillingen om Utopia havde dog farve efter udvandrerne minoritetsgrupper (etniske, religiøse, social-politiske), og bogen har en god karakteristik af disse grupper og deres kolonisationer.

Det er ikke en egentlig historisk geografi, men et forsøg på at tolke nogle af de store geografiske ændringer i det 18. og 19. årh. ud fra en humanistisk synsvinkel.

Ruth Helkiær Jensen

Hope, G.S., Peterson, J.A., Radok, U., and Allison, J.: *The Equatorial Glaciers of New Guinea*.

Results of the 1971-73 Australian Universities' Expeditions to Irian Jaya: Survey, Glaciology, Meteorology and Palaeoenvironments. A.a. Balkema. Rotterdam 1976. 244 pp, ill., 3 maps, Hfl. 39,50.

Jaya-bjergene (tidl. Carstensen-kæden) er høje nok til at bære en iskappe på omtrent 8 km² — Mt. Jaya er 4884 m højt — trods beliggenheden nær Ækvator. Et par vellykkede australske ekspeditioner har gjort området til genstand for undersøgelser spændende fra glaciologi over biologi til human økologi.

Resultaterne omfatter bl.a. et rids af de komplicerede ændringer i isdækket over de sidste 30.000 år, undersøgelser af den »varme« is' bevægelser og på biologisk side den kraftige specialisering som kendetegner livet i de store højder. Forbavsende nok har mennesket opholdt sig nær isfelterne længe. Spor efter tilstedeværelse i 5500 år er konstateret.

Det er umuligt at læse denne meget konkrete rapport uden at blive optaget af de problemer, som nærmere forskning i de tropisk-montane områder kan bidrage

til at løse. Bogen løser smukt sin opgave: at give en samlet, nøgtern og alligevel letlæst introduktion til ekspeditionens mål og resultater. Det er udmærket gjort.

Sofus Christiansen

Kalpagé, F.S.C.P. *Tropical Soils*.

Classification, Fertility and Management. Macmillan London 1976. 283 s., 65 tab., 7 fig., 8 kort, 24 cm. 12 pund.

Dette er en jordbundslære skrevet efter væsentlige andre principper end de almindelige. Den omfatter kun tropiske jordbundstyper, men herunder findes ikke blot lateritiske rødjorde, men også både terra rossa, sortjord og podzoljorde. Efter en kort gennemgang af disse typers fysiske og kemiske egenskaber, der både er udtømmende og klar følger nogle kapitler om anvendelsen af disse typer og deres fertilitet. De fleste tropiske jorde er i starten ret frugtbare, men de udpines let for næringsstoffer og det tager ret lang tid inden nye sådanne gendannes ved den naturlige kemiske forvitring.

Kaj Hansen

F. Friedensburg og G. Dorstewitz: *Die Bergwirtschaft der Erde*.

7. Auflage, neubearbeitet von Günter Dorstewitz. Ferd. Enke Verlag, Stuttgart 1976. 656 s., 54 kort, ca. 300 tab., 24 cm. DM 168,00.

Da professor Ferdinand Friedensburg i 1938 udgav »Die Bergwirtschaft der Erde« fik geografien en særdeles fortrinlig håndbog i hænde. Senere udgaver betød en videre udbygning og en åjourføring af dens indhold. Efter Friedensburgs død har nu professor Günter Dorstewitz påtaget sig hvervet med at fortsætte arbejdet med bogen. I sin 7. udgave har denne været genstand for nogle forandringer og fremfor alt for en åjourføring af stoffet. Dette er ordnet alfabetisk efter lande, hvilket letter oversigten. Behandlingen er dybtgående og ledsages af tabeller og kort. Under Danmark omtales således granit, brunkul, tørv, olie, gas, salt, myremalm, ja sågar rav, hertil for Grønland kul, bly, zink, kryolit, uran, pyrit, jernmalm, molybdæn m.m.

Værket har allerede længe haft sin faste plads i den geografiske håndbogslitteratur. Den nye udgave må findes tilgængelig for enhver kulturgeograf, ikke mindst i betragtning af den betydning, energikilder og råstoffer har fået for planlægning og for den politiske og økonomiske debat.

Aage Aagesen

Paul E. Lydolph: *Geography of the USSR*.

Third Edition. John Wiley and Sons Ltd. New York 1977. 495 s., 164 kort, diagr. og fotos. 24 cm. 12,70 Pund.

Forfatteren til denne bog er professor ved University of Wisconsin, og bogen har oprindeligt været tænkt som lærebog. Dens 3. udgave har imidlertid fået et sådant omfang og medtager en sådan stofmængde, at den mere får karakter af en håndbog. Samtidig har han brudt med det traditionelle princip at inddelle Sovjetunionen i politiske regioner og foretager i stedet en opdeling i 19 økonomiske regioner, der flere steder går på tværs af det tilvante, men som bl.a. af hensyn til statistik må følge administrative grænser. Bogen er et hæderligt forsøg på at give en objektiv og dybtgående, geografisk analyse af Sovjetlandet. Forsøget må betragtes som vellykket, selv om man måske kan rette indvendinger mod hans 19 regioner. Der er gjort et stort arbejde for at åjourføre stoffet, og bogen vil med fordel kunne anvendes af enhver, der arbejder med eller søger oplysning om Sovjetunionen.

Aage Aagesen

J.R. Mather: *Climatology. Fundamentals and Applications*.

Mc Graw-Hill Book Co, Düsseldorf 1974, 412 s., talr. fig. og tab. 23 cm. DM 40,20. Allerede titlen antyder at sigtet med denne bog adskiller sig fra de normalt anvendte lærebøger i klimatologi. Af bogens 11 afsnit er da også kun de 4 første benyttet til gennemgang af de klimatologiske hovedelementer, mens de resterende afsnit er forbeholdt den praktiske anvendelse af klimatologi. Denne opdeling levner ikke plads for en traditionel klimatologi på regionsbasis men de forskellige klimatyper inddrages i de enkelte afsnit f.eks. i samspillet mellem klima og landbrug. Illustrationsmaterialet er kun i ringe grad originalt, men dette opvejes helt af en original præsentationsform for bogen som helhed.

Gennem påpegnig af en lang række sammenhænge mellem klima og emner spændende fra vandressourcer til arkitektur, bidrager bogen til en væsentlig styrelse af den anvendte klimatologi. Sammenholdt med et let tilgængeligt sprog, har man opnået en yderst læseværdig bog, der må kunne medvirke til, at klimatologi ikke alene er forbeholdt fagfolk.

Henrik Søgaard